

ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอาน
กับ
ความเป็นครู

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน

กับความเป็นครู

รศ.ดร. มานิต บุญประเสริฐ

การเขียนถึงผลงานริเริ่มทางการศึกษาให้วงการศึกษไทยของ ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน คงไม่สมบูรณ์นักถ้าจะไม่กล่าวถึงความเป็นครูอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่ามีค่าสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะความเป็นครูของศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน ไม่จำกัดด้วยกาลเวลาและอายุราชการ ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน สามารถทำคุณประโยชน์ให้วงการศึกษไทยได้อีกยาวนานในฐานะครู เท่าที่อาจารย์มีความปรารถนา ด้วยประสบการณ์ที่สั่งสมจากการดำรงตำแหน่งสำคัญต่าง ๆ ในระดับประเทศ และการทำงานในระดับนานาชาติ และคุณลักษณะของความเป็นครูที่มีความรู้ดีและวิธีการสื่อสารที่ดี สามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ที่มีคุณค่าทางวิชาการ อันจะเป็นประโยชน์แก่ศิษย์และสังคมโดยรวม

ข้าพเจ้าขออัญเชิญแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้ทรงให้ความหมายของ **ความเป็นครู** ไว้ ในพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (25 ตุลาคม 2522) ว่า

ความเป็นครู หมายถึง การมีความรู้ดีประกอบด้วยหลักวิชาที่ถูกต้อง แน่นแฟ้น และแจ่มแจ้งแก่ใจ รวมทั้งคุณความดีและความเอื้ออารี ปรารถนาที่จะถ่ายทอดเผื่อแผ่ให้ผู้อื่นได้ความรู้ความเข้าใจที่ดี ด้วยความแจ่มแจ้งแน่ชัดในใจ ย่อมทำให้สามารถส่องแสงความรู้ออกมาให้เข้าใจได้โดยง่าย ทั้งในการปฏิบัติงานก็ย่อมทำให้ผู้ร่วมงานได้เข้าใจโดยแจ่มชัด ส่วนความหวังดีโดยบริสุทธิ์ใจนั้น จะน้อมนำไปเกิดศรัทธา แจ่มใส มีใจพร้อมที่จะรับความรู้ด้วย

ความเบิกบาน ทั้งพร้อมที่จะร่วมงานกับผู้ที่มีความสมบัติของครูโดยเต็มใจและ
มั่นใจ ดังนี้ ก็จะทำให้กิจการใดๆที่กระทำอยู่ดำเนินไปโดยสะดวกราบรื่นและ
สำเร็จประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสมบูรณ์

พิจารณาตามแนวพระราชดำริเกี่ยวกับความเป็นครูแล้วจะเห็นได้ว่า
โดยความตั้งใจและพื้นฐานการศึกษา ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน เป็น
ผู้ที่มีความตั้งใจตั้งแต่ต้นที่จะเป็นครู เป็นคนเรียนเก่ง จึงเมื่อสำเร็จการศึกษา
ระดับปริญญาตรีวิชาเอกภาษาไทยจากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัยแล้ว ยังได้ศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตอีกสองปีเพื่อให้
ได้หลักวิชาครู ทำให้เข้าใจศาสตร์การศึกษา การเข้าใจผู้เรียนและวิธีการสอน
มีโอกาสนำมาฝึกสอน นับได้ว่ามีความรู้พื้นฐานทางวิชาการที่ได้มาตรฐาน
ประกอบกับความรู้อื่นๆที่อีกส่วนหนึ่ง ทำให้ ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรี
สอ้าน มีความพร้อมที่จะเป็นครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู ทั้งความรู้จากการ
ศึกษาโดยตรง การฝึกปฏิบัติ และความรักที่จะเป็นครู ทำให้ศาสตราจารย์
ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน มีความผูกพันกับการสอนมาตั้งแต่จบการศึกษาจาก
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จนถึงปัจจุบัน

ข้าพเจ้าเคยเป็นนิสิตในที่ปรึกษาปริญญาโททางด้านการบริหารการ
ศึกษา ที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอยู่สองปี ซึ่งขณะนั้นอาจารย์
เพิ่งสำเร็จการศึกษาปริญญาเอกทางด้านการบริหารการศึกษา จากมหาวิท
ลัยมินนิโซตา สหรัฐอเมริกา ได้มีโอกาสเรียนรายวิชาหลักการบริหารการศึกษ
กับอาจารย์ พบว่าวิธีการสอนของอาจารย์มีความชัดเจน มีลำดับขั้นตอนที่ทำให้
ผู้เรียนเข้าใจง่าย โดยเฉพาะการจัดกลุ่มแยกแยะประเด็นสำคัญต่าง ๆที่มีความ
เกี่ยวข้องกันเป็นหมวดหมู่ไว้ด้วยกัน อาจารย์พูดมีจังหวะที่ไม่เร็วเกินไป ทำให้
ผู้ฟังสามารถคิดตามได้ทัน นับว่าเป็นแบบอย่างที่ดีโดยเฉพาะการสอนระดับ
อุดมศึกษาที่มีชั้นเรียนขนาดใหญ่ ที่ผู้เรียนมีระดับความพร้อมในการเรียนและ
ความสนใจที่แตกต่างกัน นอกจากนั้นเนื้อหาวิชามีความทันสมัย สอดคล้อง

กับความก้าวหน้าทางวิชาการของศาสตร์ และเมื่อถึงเวลาทำวิทยานิพนธ์อาจารย์ก็ได้ให้เวลาให้คำแนะนำด้วยดี ถึงแม้ว่าระยะนั้นอาจารย์มีภารกิจบริหารโรงเรียนสาธิตอีกส่วนหนึ่ง และทำการสอนนักเรียนด้วย

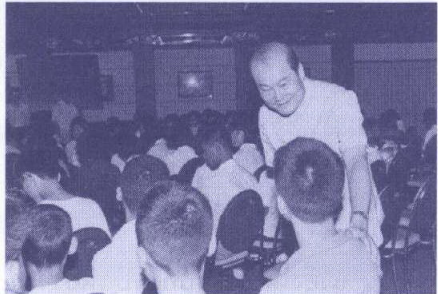
ลักษณะความเป็นผู้นำของอาจารย์ปรากฏมาตลอด ตั้งแต่เมื่ออาจารย์ข้ามฟากมาเรียนที่คณะครุศาสตร์ ซึ่งขณะนั้นยังเปิดสอนหลักสูตรต่อเนื่องสองปีสำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีมาแล้ว โดยเฉพาะทางด้านอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และต้องการเรียนวิชาครู ข้าพเจ้าเป็นนิสิตที่ต้องออกฝึกสอน และมีรุ่นพี่ที่เรียนหลักสูตรสองปีอยู่ในกลุ่มด้วย ข้าพเจ้าได้ยื่นชื่ออาจารย์ว่าเป็นหัวหน้ากลุ่มนิสิตสองปี และได้ยื่นบ่อยขึ้นเมื่อกลับมาคณะ เวลาที่มีข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ หลังจากจบการศึกษาแล้วอาจารย์เข้าทำงานที่คณะครุศาสตร์ระยะหนึ่ง จึงได้ไปศึกษาต่อต่างประเทศด้วยทุนฟูลไบรท์ ข้าพเจ้ามาพบอาจารย์อีกครั้งเมื่อกลับไปศึกษาต่อหลักสูตรระดับปริญญาโท และได้รู้จักอาจารย์โดยตรงมากขึ้น จากประวัติผลงานของอาจารย์ อาจารย์ให้ความสำคัญจริงจังการจัดตั้งชมรมนักเรียนเก่า สมาคมการศึกษา มูลนิธิ ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการศึกษาเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นความเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม และเป็นบุคคลที่เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ ส่งเสริมให้บุคคลที่อยู่ในวิชาชีพเดียวกันได้มารู้จักกัน และทำงานเพื่อสังคมร่วมกัน ซึ่งในสังคมไทยการทำงานแบบสมาคมวิชาชีพต้องการผู้นำที่เข้มแข็ง

ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน มีความคิดก้าวหน้า มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาไทยตลอดเวลา ทั้งในเชิงระบบ มาตรฐาน และการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนคนไทย อาจารย์ เป็นประธานกรรมการก่อตั้งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช หลักสูตรการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชในสาขาวิชาต่างๆ จะใช้วิธีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกในวิชาเฉพาะด้านจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น และ ผู้ประกอบวิชาชีพโดยตรงมาสร้างตำราและเขียนบทเรียนร่วมกัน นับว่าเป็นนวัตกรรมทางการ

ศึกษาที่ไม่เคยมีสถาบันใดทำมาก่อน ข้าพเจ้าได้รับเชิญไปเขียนหน่วยการศึกษาในวิชาภาษาอังกฤษสำหรับธุรกิจ ทำให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ทางการเขียนบทเรียนสำหรับผู้เรียนที่จะต้องศึกษาด้วยตนเองเป็นหลัก มีการจัดระบบมาตรฐานรายวิชาที่ชัดเจน ทำให้ผู้เข้าร่วมที่มีฐานะหน้าที่ของตนเอง การทำงานตามกำหนดเวลา การเรียนรู้จากผู้ร่วมทีมคนอื่น เป็นการสร้างความสัมพันธ์กับผู้รู้ในวิชาชีพเดียวกัน ซึ่งนับว่าเป็นการพัฒนาตนเองทางวิชาการที่ดีมากวิธีหนึ่ง คนเป็นครูต้องพัฒนาตนเองตลอดเวลา และพยายามเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร

ศรีสอ้าน เป็นครูที่มีความเมตตาต่อศิษย์เสมอ ข้าพเจ้าได้รับคำแนะนำที่ดีทุกครั้งเมื่อไปพบอาจารย์ และเมื่อทราบว่าข้าพเจ้าต้องรับผิดชอบโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัย

รังสิตซึ่งเป็นโรงเรียนสองภาษา อาจารย์ยังได้บอกว่าจะช่วยประชาสัมพันธ์ให้ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจที่อาจารย์ให้ความเมตตา และครั้งหลังสุด อาจารย์ยังสละเวลาให้คำแนะนำ เรื่องหลักสูตรปริญญาเอกทางการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ด้วย ซึ่งเป็นระยะที่อาจารย์ได้รับโปรดเกล้าแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ที่จริงข้าพเจ้าไม่เอายกรบกวเวลาอาจารย์ เพราะทราบดีว่าอาจารย์คงมีภารกิจสำคัญที่ต้องจัดการมากมาย แต่ศาสตราจารย์ ดร.พรชัย มาตังคະสมบัตติ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภามหาวิทยาลัยรังสิตได้ขอให้ข้าพเจ้าได้ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน ก่อน เพราะอาจารย์เป็นผู้รู้ดีเรื่องการศึกษาและเอื้อเพื่อให้คำแนะนำที่ดีเสมอ ซึ่งข้าพเจ้าใคร่ขอบันทึกไว้ตรงนี้ เพื่อให้อาจารย์ได้รับทราบ

ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน เป็นบุคคลตัวอย่างที่ทำงานเป็นระบบ มีหลักการ มีอารมณ์ที่มั่นคง มีสุขภาพที่ดี ในด้านการสอน อาจารย์มี

การเตรียมตัวที่ดี ซึ่งประเด็นต่าง ๆ ทั้งที่เป็นหลักวิชาและประเด็นปัญหาทางการศึกษา นอกจากอาจารย์จะปฏิบัติการสอนอย่างต่อเนื่องแล้ว ยังส่งเสริมวิชาชีพและพัฒนาวิชาชีพครูและการศึกษามาโดยตลอด

อาจารย์ได้กล่าวในงานประชุมประจำปีของมูลนิธิศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน ว่าคนอายุเจ็ดสิบไปแล้วเป็นคนไม่มีอนาคต นอกจากจะทำงานการเมือง ทำให้ผู้ไปร่วมงานได้หัวเราะกัน เพราะอาจารย์กล่าวถึงตนเองในใจหลายคนคงปรารถนาให้อาจารย์เป็นครู เป็นนักการศึกษา เป็นนักวิชาการ เป็นที่พึ่งของศิษย์และคนรุ่นหลังที่เข้าสู่วงการศึกษาศึกษาและวิชาชีพ เมื่อได้ทราบ ว่าอาจารย์ได้รับเชิญเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ บรรดาศักดิ์ศิษย์ก็มีความยินดี และแน่ใจว่าอาจารย์จะได้มีโอกาสปฏิบัติงานต่อไปในเรื่องการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา และที่สำคัญวิชาชีพครูต้องการคนเก่งและมีใจรักการเป็นครูอย่างเช่นอาจารย์เข้ามาศึกษาอีกมาก

เรื่องนี้คงไม่มีบทสรุป เนื่องจากอาจารย์จะยังคงอยู่กับพวกเราอีกยาวนาน ด้วยอาจารย์เป็นผู้ที่มีสุขภาพดีเยี่ยม อาจารย์ยังมีไฟที่จะสร้างสรรค์ผลงานให้แก่วงการศึกษาและเป็นครูของพวกเราต่อไป